

2012-01-12

Dnr 43-2011:2072

Ånge kommun

Rektorn vid Bobergsgymnasiet

erik.hogberg@ange.se

fd rektorn vid Bobergsgymnasiet

birgitta.burmeister@ange.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Bobergsgymnasiet
i Ånge

Tillsyn av Bobergsgymnasiet

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ånge under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Bobergsgymnasiet besöktes av Skolinspektionen mellan den 22 och 24 november 2011.

Skolinspektionens tillsyn visar att Bobergsgymnasiet bedriver en verksamhet som utgår ifrån de nationella målen och är inriktad på elevernas utveckling och lärande. Undantag från detta är dock delar av den försöksverksamhet som bedrivs för elever i årskurserna 2 och 3 inom lärlingsutbildningen på hantverksprogrammet. För att eleverna där ska få den utbildning de har rätt till måste rektorn se till att verksamheten planeras, genomförs och följs upp i enlighet med författningarnas krav.

De samlade betygsresultaten visar att mer än var tredje elev som lämnar Bobergsgymnasiet år 2011 gör det utan att ha fullföljt sin utbildning inom fyra år. Andelen har varit låg under en följd av år men är den lägsta under den senaste sexårsperioden. Alla elever ges inte möjligheter att nå minst godkända betyg i samtliga kurser och Skolinspektionens bedömning är att skolan behöver vidta kraftfulla åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

De flesta elever uttrycker i intervjuer och enkäter, både skolans egna och i Skolinspektionens, att de trivs och känner sig trygga i sin skola. Skolans värdegrundsarbete ger resultat. Personal och elever framhåller i intervjuer att det råder ett gott arbetsklimat och att förhållningssättet är respektfullt mellan elever och mellan elever och personal. Skolinspektionen konstaterar dock att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller de krav som författningarna ställer. Rektorn måste ta ansvar för att det vid skolan årligen upprättas en plan mot kränkande behandling som svarar mot lagens krav.

Lärarna följer kontinuerligt upp elevernas kunskapsutveckling men kvalitetsarbetet på övergripande nivå behöver utvecklas så att uppföljning och analys leder till välgrundade åtgärder i syfte att förbättra kunskapsresultaten. Utvärdering av resultaten måste ske på ett systematiskt sätt och även involvera lärare, övrig personal och elever. Rektorn behöver också vidta åtgärder för att beslut om åtgärdsprogram tas i rätt ordning och att de åtgärdsprogram som upprättas för elever som riskerar att inte nå målen, tydligt anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid tillsynen framkommer också att skolans elever får betala delar av kostnaden för resor som ingår i utbildningen. Det strider mot skollagens krav på en avgiftsfri utbildning och måste åtgärdas. Skolinspektionen bedömer att kommunen och skolan måste öka sina ansträngningar att erbjuda undervisning i modersmålet till elever som har rätt till det. Vidare är det Skolinspektionens bedömning att skolan måste se till att informationen om de utbildningar som erbjuds är tydlig.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bobergsgymnasiet i Ånge måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ånge kommun att senast den **26 april, 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Särskilt stöd

I de fall det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att beslut om åtgärdsprogram fattas och att åtgärdsprogrammet utarbetas i enlighet med författningarnas krav. Studiehandedning på modersmålet ges inte till de elever som har behov av det.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektorn ska se till att elever som behöver det får studiehandedning på modersmålet (9 kap. 9 § 2010 års gymnasieförordning/8 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning).
- Rektorn ska ta beslut om åtgärdsprogram och se till att programmen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 8 och 9 §§ skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för att det bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ska ta ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i syfte att vidta välgrundade åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten (Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar).
- Rektorn ska ta ansvar för att utbildningen på ett systematiskt och kontinuerligt sätt planeras, följs upp och utvecklas i förhållande till de nationella målen (4 kap. 5 § skollagen).
- Rektorn ska se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever (4 kap. 4 § skollagen).

Erbjudande av utbildning

Alla elever erbjuds inte utbildning och resurser i enlighet med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

I detta ingår att:

- Rektorn måste se till att skolan inte tar ut avgifter som strider mot skollagen (15 kap. 17–18 §§ skollagen).

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Försöksverksamheten inom lärlingsutbildningen på hantverksprogrammet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller innehåll och omfattning. Informationen om de utbildningar som erbjuds vid skolan är inte alltid tydlig för elever och vårdnadshavare.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Rektorn måste se till att det för varje elev inom lärlingsutbildningen på hantverksprogrammet upprättas en individuell studieplan (1 kap. 12 § 1992 års gymnasieförordning och 14 § förordningen försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning).
- Rektorn måste se till att det upprättas ett utbildningskontrakt mellan kommunen, eleven och företrädare för arbetsplatsen dit delar av lärlingsutbildningen förläggs. Vidare ska rektor se till att det framgår vilken lärare på skolan och

handledare på arbetsplatsen som ansvarar för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen (12 § förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning).

- Rektorn ska se till att betyg på en kurs som genomförs på en arbetsplats ska sättas av läraren efter samråd med handledaren (18 § förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning).
- Rektorn måste se till att den del av den gymnasiala lärlingsutbildningen som är arbetsplatsförlagd omfattar minst 1250 poäng (9 § förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning).
- Rektorn måste se till att den information som tillhandahålls om erbjudande om utbildning är tydlig (15 kap. 8 § och 5 kap. 23 – 30 §§).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Till följd av anmärkningarna ska **Ni senast den 26 april, 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Trygghet och en god miljö i övrigt

- Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav (6 kap. 8 § skollagen).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Andelen elever i Bobergsgymnasiet som år 2011 fullföljt utbildningen inom fyra år uppgick till 61 procent. Andelen har under den senaste sexårsperioden varierat mellan 61 och 72 procent. Motsvarande andel för riket år 2011 är 76 procent. 91 procent av de elever som fullföljde utbildningen inom fyra år vid Bobergsgymnasiet var behöriga till universitets- och högskolestudier. Året dessförinnan var andelen 82 procent. År 2011 var den genomsnittliga betygspoängen 14,6 att jämföra med rikets på 14,0.

Sammantaget för skolans program hade en relativt hög andel av eleverna uppnått minst godkänt betyg i samtliga kärnämneskurser år 2011 – i de flesta kurserna 97 procent av eleverna eller fler. På exempelvis både det samhällsvetenskapliga programmet och teknikprogrammet hade 100 procent av eleverna uppnått minst godkänt betyg i samtliga kärnämneskurser.

Av de elever som fått slutbetyg 2011 har 91 procent uppnått grundläggande behörighet för högskolestudier. Skolinspektionen konstaterar dock att mer än var tredje elev vid Bobergsgymnasiet lämnade skolan utan att ha fullföljt sin utbildning och fått slutbetyg år 2011. Andelen har varit låg under en följd av år men är den lägsta under den senaste sexårsperioden. Alla elever ges sålunda inte möjligheter att lämna gymnasieskolan med slutbetyg inom fyra år och följaktligen inte heller att nå lägst målen att uppnå i samtliga kurser. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Rektorn uppger att skolan har ett förebyggande arbete mot kränkande behandling. Den bild som framträder vid tillsynen är att skolans värdegrundsarbete ger goda resultat. De flesta elever uttrycker i intervjuer och enkäter, både skolans egna och i Skolinspektionens, att de trivs och känner sig trygga i sin skola. Personal och elever framhåller i intervjuer att det råder ett gott arbetsklimat och att förhållningssättet är respektfullt mellan elever och mellan elever och personal.

Av dokumentstudier, enkäter och intervjuer framgår att skolans arbete för att skapa studiero och en trygg skolmiljö ger resultat. Skolinspektionen konstaterar dock att skolans årliga plan mot kränkande behandling inte motsvarar de krav som författningarna ställer.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

I de fall det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas och att åtgärdsprogrammet utarbetas i enlighet med författningarnas krav. Studiehandledning på modersmålet ges inte till de elever som har behov av det.

Motivering:

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås är det enligt skollagen rektorns ansvar att se till att behovet skyndsamt utreds och att beslut fattas om åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp.

På Bobergsgymnasiet finns system och rutiner för att ge elever särskilt stöd. I arbetsgången är det dock inte tydligt att rektorn tar beslut om åtgärdsprogram. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte alltid tydligt vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses eller hur och när åtgärderna ska utvärderas och följas upp.

Vid tillsynen framkommer att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men inte får det och skolan har inga rutiner för detta. Skolan måste se till att elever som är i behov av sådant särskilt stöd får det.

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen, 9 kap 9 § 2010 års gymnasieförordning / 8 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte ansvar för att det bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete.

Motivering:

Lärarna på Bobergsskolan träffas en gång i veckan för diskussioner om pedagogiska frågor. Dessa träffar används bland annat till diskussioner och bedömning av nationella prov och tolkning av betygskriterier/kunskapskrav för olika kurser men också till olika typer av uppföljningar och utvärderingar av verksamheten. Lärarna menar i intervjuer att de utvärderar sina kurser tillsammans med eleverna. I intervjuerna framkommer dock att det saknas en övergripande systematik och kontinuitet i de uppföljningar och

utvärderingar som görs på skolan. Detta gäller även inom den försöksverksamhet som bedrivs inom lärlingsutbildningen.

I skolans kvalitetsredovisning finns en sammanställning över skolans resultat på ett övergripande plan. Analysen av resultaten skulle dock behöva fördjupas för att vara ett användbart redskap i skolans arbete för att hitta välgrundade åtgärder i syfte att förbättra resultaten. I det arbetet måste rektorn se till att i högre grad involvera lärare, övrig personal och elever.

Författning:

4 kap. 4, 5 §§ 2010 års skollag, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar.

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning; antagning, innehåll och omfattning

Bedömning:

Alla elever erbjuds inte utbildning och resurser i enlighet med författningarna.

Motivering:

Bobergsgymnasiet har utarbetat goda kontakter med skolor i många andra länder inom ett internationellt samarbete kallat Global Classroom. Det ger många elever möjligheter att inom sin utbildning få göra ett antal utlandsresor. Detta år planeras för ytterligare resor inom ramen för kursen Engelska B i årskurs 2. Enligt de uppgifter som framkommer vid intervjuer med elever och lärare kommer eleverna själva att få bekosta delar av denna resa, en kostnad uppgående till strax under 2000 kronor. Av intervjuerna framkommer att det finns elever som avstår från resan av ekonomiska skäl. Enligt skollagen ska utbildningen i gymnasieskolan i princip vara avgiftsfri. I 2010 års skollag anges att det får förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna och att det är möjligt att bekosta skolresor och liknande med frivilliga bidrag från vårdnadshavarna. Dessa aktiviteter ska emellertid vara öppna för alla elever oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att betala eller inte. Bidraget från vårdnadshavare måste både vara och framstå som helt frivilligt. Skolinspektionens bedömning är att rektor måste se till att skolan inte tar ut avgifter som strider mot skollagen.

Författning:

15 kap. 17-18 §§ 2010 års skollag.

Bedömningsområde: Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning:

Försöksverksamheten inom lärlingsutbildningen på hantverksprogrammet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller innehåll och omfattning. Informationen om de utbildningar som erbjuds vid skolan är inte alltid tydlig för elever och vårdnadshavare.

Motivering:

I intervjuer med elever på den del av försöksverksamheten för årskurserna 2 och 3 inom lärlingsutbildningen som bedrivs på hantverksprogrammet framkommer att utbildningen inte motsvarar de krav som författningarna ställer. Elevernas utsagor bekräftas av både rektorn och personal vid skolan. Eleverna menar att informationen om den utbildning de påbörjade utlovade något annat än vad den har utvecklats till. För några elever har den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen inte fungerat, då eleverna inte har fått den handledning de har blivit utlovade. Enligt eleverna har det inte funnits något avtal mellan kommunen, eleven och företrädare för arbetsplatsen och det har varit oklart vilken lärare på skolan som ansvarar för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen. Eleverna menar att skolan inte heller har haft rutiner för att kontrollera elevernas närvaro vid arbetsplatserna. Elevernas individuella studieplaner är inte alltid uppdaterade och innehåller inte de uppgifter som behövs för att skolan och eleven ska kunna ha en tydlig bild av hur utbildningen är planerad. Några elever menar att de har blivit utlovade att läsa kurser som skolan sedan inte har kunnat erbjuda.

Enligt rektorn har elever, utan skolans kännedom och utan att meddela skolan, avslutat sin arbetsplatsförlagda del av utbildningen. Rektorn menar att det finns fog för kritiken och att eleverna har drabbats när de lärare som startade upp utbildningen tyvärr har lämnat skolan. Rektorn berättar att åtgärder har vidtagits under hösten 2011 för att komma tillrätta med problemen och se till att eleverna inom nämnda lärlingsutbildning får en utbildning som svarar mot kraven i förordningen. Skolinspektionens bedömning är att skolan måste se till att utbildningen planeras, genomförs och följs upp enligt författningarnas krav så att eleverna som påbörjat sin utbildning inom försöket med gymnasial lärlingsutbildning för årskurserna 2 och 3 på hantverksprogrammet får möjlighet att nå målen för sin utbildning.

Enligt 15 kap. 7 § skollagen består utbildningen vid gymnasieskolan av nationella program som är antingen yrkesprogram eller högskoleförberedande program. För gymnasiala idrottsutbildningar av olika slag krävs enligt 5 kap. 23–30 §§ gymnasieförordningen numera godkännande av Skolverket. Den information som ges till elever och deras vårdnadshavare om vilka utbildningar som erbjuds vid Bobergsgymnasiet kan till viss del uppfattas som vilseledande och ge intryck av att idrottsundervisningen är mer omfattande än vad som är fallet. På skolans hemsida erbjuds möjligheten att studera vid det som kallas Idrottsgymnasiet, där eleverna kan välja mellan sex olika idrottsprofiler att fördjupa sig i inom det individuella valet om de väljer kurserna Idrott och hälsa 1 och 2 – specialisering. I informationen framkommer också att det inte finns några särskilda intagningskrav, men att skolan förutsätter att den sökande eleven har lång erfarenhet av den aktuella idrotten. För detta antagande finns inget stöd i författningarna. Idrottskurserna genomförs i samarbete med lokala idrottsföreningar och är ofta förlagda till tider utanför skoltid. Enligt Skolinspektionens bedömning är det av största vikt att informationen om de utbildningar som erbjuds vid skolan inte är vilseledande

för elever och deras vårdnadshavare. Rektorn måste se till att informationen om de utbildningar som erbjuds är tydlig.

Författning:

3, 6, 8, 9, 12, 14 och 18 §§ förordning om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning, 1 kap. 12 § 1992 års gymnasieförordning, 15 kap. 7, 8 § skollagen och 5 kap. 23–30 §§ gymnasieförordningen.

Anmärkning:

Bedömningsområde: Trygghet och en god miljö i övrigt

Bedömning:

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering:

Av dokumentstudier, enkäter och intervjuer framgår att skolans arbete för att skapa studiero och en trygg skolmiljö ger resultat. Skolan har en plan mot kränkande behandling. Den gäller dock för läsåret 2009/10 och av planen framgår inte att den bygger på en kartläggning av den aktuella situationen på skolan. Enligt rektorn görs sådana kartläggningar genom skolans enkätundersökningar och genom samtal med elever och personal. Resultatet av dessa kommer att utgöra utgångspunkt för utarbetandet av nästa års plan. Anledningen till att planen inte har utarbetats för detta läsår beror, enligt rektorn på att skolan inom kort kommer att få en ny rektor. Den nuvarande går i pension och menar att den nye rektorn bör vara med i arbetet med att utforma kommande års plan mot kränkande behandling i samverkan med elever och personal. Mot bakgrund av att det vid skolan bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete och då skolan har redovisat att åtgärder ska vidtas bedöms bristen som mindre allvarlig.

Författning:

6 kap. 8 § 2010 års skollag.

Bakgrund

Beskrivning av Bobergsgymnasiet

Bobergsgymnasiet ligger i centrala Ånge cirka 100 km väster om Sundsvall. Skolan hade läsåret 2010/11 341 elever fördelade på åtta nationella program, ett specialutformat (årskurserna 2 och 3) och på introduktionsprogram. Höstterminen 2011 finns 273 elever på skolan. Verksamheten inom det specialutformade programmet, AWARE (samhällsvetenskapligt program med inriktning räddningstjänst och akutsjukvård), är delvis förlagd till lokaler i Torpshammar, cirka 30 km från Ånge. Skolan leds av en rektor, som till sin hjälp har en samordnare för det praktiska arbetet med AWARE.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Eva Ahlman och Sara Lyrenäs samt undervisningsrådet Lena Ålander.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Agnetha Burström
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).